

	ΜΑΘΗΜΑ - ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΗ ΥΛΗ		ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
	ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΑ	
	ΤΜΗΜΑ	Α ΛΥΚΕΙΟΥ	
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	ΚΑΤΩ ΠΑΤΗΣΙΑ	
	ΔΙΑΡΚΕΙΑ	3 ΩΡΕΣ	

Κείμενο 1

Η φιλία

Το κείμενο είναι διασκευασμένο απόσπασμα δοκιμίου του Ευάγγελου Παπανούτσου (Πρακτική Φιλοσοφία, εκδ. Δωδώνη, Αθήνα 1984).

Όταν σε κάποια βαρυσήμαντη καμπή του βίου μας μελετούμε ή επιχειρούμε κάτι πολύ σοβαρό και επικίνδυνο, έχουμε ανάγκη από έναν καλόγνωμο σύμβουλο και αυστηρό κριτή, για να συζητήσουμε μαζί του ελεύθερα και χωρίς περιστροφές το πρόβλημά μας. Αναζητούμε, αν όχι ένα ακόμη ζευγάρι ώμους έτοιμους να φορτωθούν κι εκείνοι μαζί μας και έτσι να μοιραστεί το φορτίο, τουλάχιστον ένα χέρι σίγουρο και ένα μάτι καθαρό, που θα μάς ενθαρρύνει ή θα μάς αποτρέψει, αν κρίνει ότι δε βρισκόμαστε στον σωστό δρόμο, ότι δεν έχουμε εκτιμήσει ορθά τις δυνάμεις μας, ή δεν αναλογιστήκαμε τις συνέπειες των πράξεών μας. Ποιος, εκτός από τον φίλο μας, μπορεί να είναι ο καλύτερος σύμβουλος και κριτής μας;

Για να φανεί η αξία της φιλίας, δε θα διστάσω να επικαλεστώ ένα φαινομενικά παράδοξο γεγονός. Έχει παρατηρηθεί ότι στις κρίσιμες στιγμές της ζωής τους πολλοί, όταν τους λείπει ο φίλος, καταφεύγουν στην κρίση του εχθρού. Διαισθάνονται ότι, όπως η αγάπη, έτσι και το μίσος μπορεί να δει καθαρά μέσα μας και να μάς ζυγίσει με σκληρότητα, αλλά και με ακρίβεια. Γι' αυτό, φθάνουν στο σημείο να ανεχτούν να ακούσουν από τα χείλη του εχθρού τον αυστηρό λόγο που χρειάζεται, για να ορθοποδήσουν¹. Ξέρουν ότι την ώρα εκείνη του «μεγάλου ναι» ή του «μεγάλου όχι»,

¹ Ορθοποδώ (ή ορθοποδίζω): αναλαμβάνω τις χαμένες μου δυνάμεις, περνάω από μια κακή κατάσταση σε μια καλή ή γενικά ικανοποιητική.

όπως θα έλεγε στη γλώσσα του ο Καβάφης, θα κριθεί η τύχη τους. Τότε, λοιπόν, χρειαζόμαστε τον φίλο και στην έλλειψή του, τον εχθρό!

Η φιλία, όμως, είναι και εξαιρετικά ευαίσθητη. Όπως τα ευγενή ποτά αλλοιώνονται αμέσως με την παραμικρή πρόσμειξη ακάθαρτων ουσιών, έτσι και η φιλία δεν αντέχει στη νόθευση και διαλύεται πολύ εύκολα. Την αποσυνθέτει η ιδιοτέλεια, ο φθόνος και η αντιζηλία, τα παράγωγα, δηλαδή, του εγωισμού. Αρκεί μια σταγόνα από το δηλητήριο αυτό, για να χαθεί η εκτίμηση, να λείψει η εμπιστοσύνη και να σβήσει η αγάπη των φίλων.

Έτσι, εξηγούνται και οι δυσχέρειες που έχουν να υπερνικήσουν οι φιλίες μεταξύ ομοτέχνων, για να διατηρηθούν. Δύσκολα βρίσκει τον φίλο ο δικηγόρος σε άλλο δικηγόρο, ο γιατρός σε άλλο γιατρό, ο καλλιτέχνης σε άλλο καλλιτέχνη, γιατί τις σχέσεις τους τις δηλητηριάζει ο φόβος και η υποψία του ανταγωνισμού. Στη φιλία πρέπει να πηγαίνουμε με ανέφελη καρδιά· τότε τη χαιρόμαστε.

Κείμενο 2

Το αμάρτημα της μητρός μου (απόσπασμα)

Το κείμενο είναι απόσπασμα από το διήγημα του Γιώργου Βιζυηνού «Το αμάρτημα της μητρός μου». Στη σκηνική ενότητα η αφήγηση γίνεται από τη μητέρα του συγγραφέα.

Ήταν τότε κοντά, που επαντρολογιέτο ο Φώτης ο Μυλωνάς. Ο μακαρίτης ο πατέρας σου παράγγησε το γάμο τους, ως που ν' αποσαραντήσω εγώ, για να τους στεφανώσουμε μαζί. Ήθελε να με βγάλη και μένα στον κόσμο, για να χαρώ σαν 'πανδρευμένη, αφού κορίτσι δεν μ' αφήκεν η γιαγιά σου να χαρώ.

Το πρωί τους στεφανώσαμε, και το βράδυ ήταν οι καλεσμένοι στο σπίτι τους· και επαίζαν τα βιολιά, και έτρωγεν ο κόσμος μέσα στην αυλή, κι' εγύρνα η κανάτα με το κρασί από χέρι σε χέρι. Και έκαμεν ο πατέρας σου κέφι, σαν διασκεδαστικός που ήταν ο μακαρίτης, και μ' έρριψε το μανδύλι του, να σηκωθώ να χορέψουμε. Σαν τον έβλεπα να χορεύη, μου άνοιγεν η καρδιά μου, και σαν νέα που ήμουνε, αγαπούσα κ' εγώ το χορό. Κ' εχορέψαμε λοιπόν κ' εχορέψαν και οι άλλοι καταπόδι μας. Μα εμείς εχορέψαμε και καλλίτερα και πολύτερα.

Σαν εκοντέψανε τα μεσάνυχτα, επήρα τον πατέρα σου παράμερα και τον είπα· άνδρα, εγώ έχω παιδί 'στην κούνια και δεν μπορώ πια να μείνω. Το παιδί πεινά· εγώ εσπάργωσα. Πώς να το βυζάζω μέσ' στον κόσμο και με το καλό μου φόρεμα! Μείνε συ, αν θέλεις να διασκεδάσης ακόμα. Εγώ θα πάρω το μωρό να πάγω στο σπίτι.

- Ε, καλὰ γυναίκα! Εἶπε ὁ σχωρεμένος, καὶ μ' επαπάρισε 'πα στὸν ὦμο. Ἐλα, χόρεψε κι' αὐτὸ τὸ χορὸ μαζὶ μου, καὶ ὕστερα πηγαίνουμε κ' οἱ δύο. Τὸ κρασί ἀρχήσε νὰ με χτυπᾷ στὸ κεφάλι, καὶ ἀφορμὴ γυρεύω κι' ἐγὼ νὰ φύγω.

Σαν ἐξεχорέψαμε κ' ἐκεῖνο τὸ χορὸ, ἐπήραμε τὴ στράτα².

Ὁ γαμβρὸς ἔστειλε τὰ παιχνίδια³ καὶ μας ἐξεπροβόδησαν ὡς τὸ μισὸ τὸ δρόμο. Μὰ εἴχαμε ἀκόμη πολὺ ὡς τὸ σπίτι. Γιατί ὁ γάμος ἐγίνε στὸν Καρσιμαχαλά. Ὁ δούλος ἐπήγαινε μπροστὰ μὲ τὸ φανάρι. Ὁ πατέρας σου ἐσήκωνε τὸ παιδί, καὶ βαστούσε καὶ μένα ἀπὸ τὸ χέρι.

- Κουράσθης, βλέπω, γυναίκα!

- Ναι, Μιχαλιό. Κουράσθηκα.

- Ἄιντε βάλ' ἀκόμα κομμάτι δύναμι, ὡς πὺ νὰ φθάσουμε στὸ σπίτι, θὰ στρώσω τὰ στρώματα μοναχός μου. Εμετάνοιωσα πὺ σ' ἔβαλα κ' ἐχόρεψες τόσο πολὺ.

- Δὲν πειράζει, ἄνδρα, τοῦ εἶπα. Τὸ ἔκαμα γιὰ τὸ χατήρι σου. Αὐριο ξεκουράζομαι πάλι.

Ἔτσι ἤρθαμε στὸ σπίτι. Εγὼ ἐφάσκισα⁴ κ' ἐβύζαξα τὸ παιδί κ' ἐκεῖνος ἔστρωσε. [...]

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Μὲ ποιες σκέψεις στὸ Κείμενο 1 ὁ συγγραφέας ἐπιχειρεῖ νὰ ἀναδείξει τὴν ἀξία τῆς φιλίας; (50 60 λέξεις)

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Στὴν 3^η παράγραφο τοῦ Κειμένου 1 ὁ συγγραφέας χρησιμοποιεῖ γιὰ τὴν οργάνωση τοῦ λόγου τὴν ἀναλογία. Νὰ ἐντοπίσεις τὰ μέλη τῆς (μονάδες 6) καὶ νὰ δικαιολογήσεις αὐτὴ τοῦ τὴν ἐπιλογή (μονάδες 4).

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Νὰ καταγράψεις πέντε (5) λέξεις ἢ φράσεις τοῦ Κειμένου 1 στὶς ὁποῖες ἡ λειτουργία τῆς γλώσσας εἶναι μεταφορική (μονάδες 10) καὶ νὰ δικαιολογήσεις τὴν ἐπιλογή τοὺς μὲ κριτήριον τὴν πρόθεση τοῦ συγγραφέα (μονάδες 5).

2 τὸν δρόμο (τῆς ἐπιστροφῆς)

3 τὰ ὄργανα

4 ἔβαλα τὴν πάνα (μὲ ὄρους τῆς ἐποχῆς μας)

ΘΕΜΑ 2(μονάδες 30)

Σε ένα άρθρο που θα δημοσιευθεί στην σχολική εφημερίδα να παρουσιάσεις τα χαρακτηριστικά της γνήσιας φιλίας και να αναφερθείς στο ρόλο του διαδικτύου στη δημιουργία σχέσεων φιλίας.(200-250 λέξεις)

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 20)

Να εντοπίσεις τις αφηγηματικές τεχνικές του κειμένου 2 και να καταγράψεις ένα παράδειγμα για την καθεμία .

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Να ερμηνεύσεις τη στάση του συζύγου με στοιχεία του Κειμένου 2, λαμβάνοντας υπόψη και το γεγονός ότι ο χρόνος της ιστορίας τοποθετείται στα τέλη του 19^{ου} αιώνα. Συμφωνείς ή διαφωνείς με αυτή τη συμπεριφορά και γιατί; Οργάνωσε την ερμηνεία σου σε 120-150 λέξεις.

νέο φροντιστήριο